A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2014. május 15.*

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem — Környezet — 92/43/EGK irányelv — 6. cikk, (3) és (4) bekezdés — A természetes élőhelyek védelme — Különleges természetmegőrzési területek — Valamely terv vagy projekt védett természeti területre gyakorolt hatásainak vizsgálata — Védett természeti területre vonatkozó terv vagy projekt engedélyezése — Kiegyenlítő intézkedések — A Natura 2000 alá tartozó »Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek« természeti terület — Az A2 »'s-Hertogenbosch–Eindhoven« autópálya-nyomvonallal kapcsolatos projekt”

A C-521/12. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Raad van State (Hollandia) a Bírósághoz 2012. november 19-én érkezett, 2012. november 7-i határozatával terjesztett elő az előtte

T. C. Briels és társai

és

a **Minister van Infrastructuur en Milieu**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: R. Silva de Lapuerta tanácselnök, J. L. da Cruz Vilaça, G. Arestis (előadó), J.-C. Bonichot és A. Arabadjiev bírák,

főtanácsnok: E. Sharpston,

hivatalvezető: M. Ferreira főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2013. december 11-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Stichting Reinier van Arkel és a Stichting Overlast A2 Vught e.o. képviseletében L. Bier advocaat,

– a holland kormány képviseletében J. Langer és M. K. Bulterman, meghatalmazotti minőségben,

– az Egyesült Királyság Kormányának képviseletében S. Brighouse, meghatalmazotti minőségben, segítője: E. Dixon barrister,

* Az eljárás nyelve: holland.

– az Európai Bizottság képviseletében E. Manhaeve, L. Banciella Rodríguez-Miñón és S. Petrova, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2014. február 27-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv (HL L 206., 7. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 102. o.; a továbbiakban: élőhelyirányelv) 6. cikke (3) és (4) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.

2 Ezt a kérelmet a T. C. Briels és társai, valamint a Minister van Infrastructuur en Milieu (infrastrukturális és környezetvédelmi miniszter, a továbbiakban: Minister) között az „'s-Hertogenbosch–Eindhoven" A2 autópálya nyomvonalprojektjének (a továbbiakban: az A2 autópálya nyomvonalprojektje) tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

3 Az élőhelyirányelv 1. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

[…]

e) »egy természetes élőhely védettségi helyzete [helyesen: állapota]«: a természetes élőhelyet és jellegzetes fajait érintő azon hatások összessége, amelyek a 2. cikkben meghatározott területen belül hosszú távon befolyásolhatják az élőhely természetes kiterjedését, szerkezetét és funkcióit, csakúgy mint jellegzetes fajainak hosszú távú fennmaradását.

Egy természetes élőhely védettségi állapota abban az esetben minősül »kedvezőnek«, ha:

– természetes kiterjedése és az azon belül található területek nagysága állandó vagy növekvő,

továbbá

– hosszú távú fennmaradásához szükséges sajátos szerkezete és funkciói biztosítottak és valószínűleg a belátható jövőben is biztosítottak lesznek,

[…]

k) »közösségi jelentőségű természeti terület [a továbbiakban: KJT]«: olyan természeti terület, amely az azt magában foglaló bioföldrajzi régión vagy régiókon belül jelentős mértékben hozzájárul az I. mellékletben felsorolt természetes élőhely [helyesen: természetes élőhelytípus] vagy a II. mellékletben felsorolt faj kedvező védettségi állapotának fenntartásához, illetve helyreállításához, csakúgy, mint a 3. cikkben említett Natura 2000 egységességéhez, és/vagy a biológiai sokféleség fenntartásához az érintett bioföldrajzi régión vagy régiókon belül.

[…]

l) »különleges természetmegőrzési terület«: olyan, közösségi jelentőségű és a tagállamok által törvényi [helyesen: jogszabályi], közigazgatási és/vagy szerződéses aktus útján kijelölt természeti terület, amelyben meghozták a szükséges intézkedéseket azon természetes élőhelyek és/vagy fajok populációinak kedvező védettségi helyzetének [helyesen: állapotának] helyreállítására, illetve fenntartására, amelyek céljára a természeti területet kijelölték;

[…]”

4 Ezen irányelv 3. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A különleges természetmegőrzési területek egységes európai ökológiai hálózatát Natura 2000 néven hozzák létre [helyesen: Natura 2000 néven létrehozzák a különleges természetvédelmi területek egységes európai ökológiai hálózatát]. Az I. mellékletben felsorolt természetes élőhelytípusokat magában foglaló, továbbá a II. mellékletben felsorolt fajok élőhelyéül szolgáló természeti területekből álló hálózat célja, hogy biztosítsa az érintett természetes élőhelytípusok, valamint az érintett fajok élőhelyeinek kedvező védettségi állapotának fenntartását vagy adott esetben helyreállítását természetes kiterjedésükön, illetve elterjedési területükön belül.

[…]”

5 Az élőhely-irányelv 6. cikke a következőt mondja ki:

„(1) A tagállamok megállapítják a különleges természetvédelmi [helyesen: természetmegőrzési] területek védelméhez szükséges intézkedéseket, megfelelő esetben beleértve a kifejezetten az egyes természeti területekre kiadott vagy más fejlesztési tervek részét képező intézkedési terveket, továbbá olyan törvényi [helyesen: jogszabályi], közigazgatási vagy szerződéses aktusokat [helyesen: intézkedéseket] is, amelyek az adott természeti területen megtalálható, az I. mellékletben szereplő természetes élőhelytípusok, illetve a II. mellékletben szereplő fajok ökológiai szükségleteinek megfelelnek.

(2) A tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket a különleges természetvédelmi területeken található olyan természetes élőhelytípusok és olyan fajok élőhelyei károsodásának és megzavarásának megakadályozására, amelyek céljára az egyes területeket kijelölték, amennyiben a zavarás mértéke ezen irányelv céljaira tekintettel jelentős hatással lehet [helyesen: A tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy megakadályozzák a különleges természetmegőrzési területeken található fajok természetes élőhelytípusainak és élőhelyeinek károsodását, valamint azon fajok zavarását, amelyek számára e területeket kijelölték, amennyiben a zavaró tényezők jelentős kihatással lehetnek az irányelv céljaira].

(3) Figyelembe véve az adott természeti terület védelmével [helyesen: megőrzésével] kapcsolatos célkitűzéseket, megfelelő vizsgálatot kell folytatni minden olyan terv vagy program [helyesen: projekt] hatásait illetően, amely nem kapcsolódik közvetlenül, illetve nem nélkülözhetetlen a természeti terület kezeléséhez, de akár önmagában, akár pedig más terv vagy program részeként valószínűleg jelentős hatással lesz arra. A természeti területre gyakorolt hatások vizsgálatának eredményét figyelembe véve, továbbá a (4) bekezdés rendelkezéseinek értelmében [helyesen: továbbá ha a (4) bekezdés másképp nem rendelkezik,] az illetékes nemzeti hatóságok csak azután hagyják jóvá az érintett tervet vagy programot, ha megbizonyosodtak arról, hogy az nem fogja hátrányosan befolyásolni az érintett természeti terület épségét, és miután – adott esetben – kikérték a lakosság véleményét is.

(4) Amennyiben a természeti területre gyakorolt hatások vizsgálatának kedvezőtlen eredménye ellenére valamely elsődlegesen fontos, társadalmi vagy gazdasági jellegű közösségi érdekre figyelemmel [helyesen: valamely nyomós közérdeken alapuló kényszerítő okra figyelemmel, ideértve a társadalmi

vagy gazdasági jellegű okokat is] – alternatív megoldás hiányában – mégis végre kell hajtani egy tervet vagy programot, a tagállam minden szükséges kiegyenlítő intézkedést megtesz a Natura 2000 általános egységességének megóvása érdekében. A tagállam az elfogadott kiegyenlítő intézkedésekről értesíti a Bizottságot.

Amennyiben az érintett természeti terület elsődleges fontosságú természetes élőhelytípust foglal magában, és/vagy veszélyeztetett faj élőhelyéül szolgál, kizárólag az emberi egészséggel, a közbiztonsággal vagy a környezet szempontjából elsődlegesen fontos előnyökkel kapcsolatos, továbbá – a Bizottság véleménye szerint [helyesen: a Bizottság véleményét követően] – a közérdek kényszerítő indokain alapuló szempontokat lehet érvényesíteni [helyesen: nyomós közérdeken alapuló kényszerítő okokra lehet hivatkozni].”

A holland jog

6 A természetvédelemről szóló 1998. évi törvény (Natuurbeschermingswet de 1998) alapeljárásbeli tényállásra alkalmazandó változatának (a továbbiakban: az 1998. évi törvény) 19g. cikke a következőt írja elő:

„(1) Ha a 19f. cikk (1) bekezdése alapján megfelelő vizsgálatot írnak elő, a 19d. cikk (1) bekezdésében említett engedély kizárólag akkor adható meg, ha a kormányzatok a megfelelő vizsgálat alapján megbizonyosodtak arról, hogy a terület épsége nem sérül.

(2) Az (1) bekezdéstől eltérve, amennyiben valamely projekt esetében nincsenek megoldási alternatívák, a kormányzatok a 19d. cikk (1) bekezdésében szereplő engedélyt a szóban forgó projekt megvalósítása céljából az elsődleges fontosságú természetes élőhelytípust magában foglaló vagy veszélyeztetett faj élőhelyéül szolgáló Natura 2000 területek tekintetében kizárólag nyomós közérdeken alapuló kényszerítő okok – köztük társadalmi vagy gazdasági jellegű okok – miatt adhatják meg.

(3) Az (1) bekezdéstől eltérve, amennyiben valamely projekt vagy más kezdeményezés esetében nincsenek megoldási alternatívák, a tartományi kormányok a 19d. cikk (1) bekezdésében szereplő engedélyt a szóban forgó projekt megvalósítása céljából az elsődleges fontosságú természetes élőhelytípust magában foglaló vagy veszélyeztetett faj élőhelyéül szolgáló Natura 2000 területek tekintetében:

a) az emberi egészséggel, a közbiztonsággal vagy a környezet szempontjából elsődlegesen fontos előnyökkel kapcsolatos megfontolások, illetve

b) a Bizottság véleményét követően, egyéb nyomós közérdeken alapuló kényszerítő okok miatt

adhatják meg.

(4) A (3) bekezdés b) pontja szerinti véleményt a miniszter kéri.”

7 Az 1998. évi törvény 19h. cikke értelmében:

„(1) Ha a 19d. cikk (1) bekezdésében szereplő engedélyt nyomós közérdeken alapuló kényszerítő okok miatt adják meg olyan projektek megvalósítása céljából, amelyek esetében nem állapították meg minden kétséget kizáróan, hogy nem fogják hátrányosan befolyásolni valamely Natura 2000 terület épségét, a kormányzatok ezt az engedélyt minden esetben kiegyenlítő intézkedések megtételére irányuló kötelezettséggel egészítik ki.

(2) A kormányzatok a projekt tervezője számára ésszerű időben lehetőséget biztosítanak a kiegyenlítő intézkedésekre irányuló javaslatok előterjesztésére.

(3) A kiegyenlítő intézkedésekre irányuló, a (2) bekezdésben szereplő javaslatok minden esetben jelzik, hogy a kiegyenlítő intézkedések megtételére hogyan és mikor kerül sor.

(4) Ha a 10a. cikk (2) bekezdésének a) vagy b) pontjában említett célkitűzések miatt kiegyenlítő intézkedések előírására került sor, az ezen intézkedésekkel megvalósítani kívánt eredményt a 19f. cikk (1) bekezdésében szereplő jelentős hatások bekövetkezésének időpontjára kell elérni, kivéve ha bizonyítható, hogy erre a határidőre nincs szükség ahhoz, hogy biztosítani lehessen az érintett terület Natura 2000-hez való hozzájárulását.

(5) A hatáskörrel rendelkező miniszter – a többi miniszterrel egyeztetve – miniszteri rendeletben meghatározhat további olyan feltételeket, amelyeknek a kiegyenlítő intézkedéseknek meg kell felelniük.”

8 Az 1998. évi törvény 19j. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Amennyiben a közigazgatási szerv olyan tervet kíván elfogadni, amely – figyelemmel a Natura 2000 területek tekintetében a megőrzésre irányuló célkitűzésre, a 10a. cikk (3) bekezdésében szereplő célkitűzések kivételével – károsíthatja a természetes élőhelyeknek és az e területen élő fajok élőhelyeinek minőségét, illetve amely jelentős mértékű zavart válthat ki azoknál a fajoknál, amelyek számára ezt a területet kijelölték, a terv alapjául szolgáló jogszabályban ebben a tárgyban támasztott korlátozásoktól függetlenül, a közigazgatási szerv figyelembe veszi a következőket:

a) azok a hatások, amelyeket a terv a területre gyakorolhat, és

b) az e területre vonatkozóan a 19a. vagy a 19b. cikk alapján megállapított kezelési terv, amennyiben az – a 10a. cikk (3) bekezdésében szereplő célkitűzések kivételével – a megőrzési célkitűzéshez kapcsolódik.

(2) A valamely Natura 2000 terület kezeléséhez közvetlenül nem kapcsolódó vagy ahhoz nem nélkülözhetetlen, de akár önmagában, akár pedig más terv vagy projekt részeként arra valószínűleg jelentős hatással bíró, az (1) bekezdésben említett tervek esetében a közigazgatási szerv a terv elfogadása előtt – a 10a. cikk (3) bekezdésében szereplő célkitűzések kivételével – az e terület megőrzésére irányuló célkitűzés figyelembevétele mellett elvégzi a területre gyakorolt hatások megfelelő vizsgálatát.

(3) A (2) bekezdésben szereplő esetekben az (1) bekezdésben említett határozatot csak a 19g. és a 19h. cikkben szereplő feltételek teljesülése esetén fogadják el.

(4) E tervek megfelelő vizsgálata az e tervek tekintetében előírt környezeti hatásvizsgálatok részét képezi.

[…]”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

9 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a Minister 2011. június 6-án az A2 autópálya nyomvonalprojektjével kapcsolatos, többek között az említett autópálya kiszélesítését előíró rendeletet fogadott el.

10 Ez a projekt a „Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek” elnevezésű Natura 2000 területet (a továbbiakban: az érintett Natura 2000 terület) érinti. Ezt a területet a holland hatóságok a „kékperjés láprétek” – nem elsődleges fontosságú – élőhelytípusa tekintetében különleges természetmegőrzési területként jelölték ki.

11 Az A2 autópálya nyomvonalprojektjére vonatkozó, 2012. január 25-i módosító rendeletében a Minister néhány, az e projekt által a környezetre gyakorolt hatás mérséklésére irányuló intézkedést hozott.

12 Az A2 autópálya nyomvonalprojektje által az érintett Natura 2000 területre gyakorolt káros környezeti hatások értékelése céljából előbb elvégeztek egy „»A« természeti vizsgálatot". Ez a vizsgálat megállapítja, hogy nem zárhatók ki az e területen található élőhelytípusokra és védett fajokra gyakorolt, a nitrogénlerakódásból eredő súlyos káros hatások, valamint hogy erre a kérdésre vonatkozóan megfelelő vizsgálatot kell végezni. A második „»B« természeti vizsgálatból" kitűnik, hogy az A2 autópálya nyomvonalprojektje hátrányosan befolyásolja a „kékperjés láprétek" élőhelytípusának meglévő területeit. Az ún. „Moerputten" területen 6,7 hektár „kékperjés láprét" sérülne a talaj kiszáradása és savasodása miatt. Emellett ez a vizsgálat rámutat, hogy nem zárható ki, hogy a „kékperjés lápréteket" káros hatások érnék az ún. „Bossche Broek" területen a nitrogénlerakódás mennyiségének az érintett autópálya kiszélesítése miatti emelkedése okán. Az autópálya nyomvonalprojektje az ún. „Vlijmens Ven" területen is a nitrogénlerakódás mennyiségének átmeneti emelkedését eredményezné, ami ugyanakkor nem gátolná az e területen található „kékperjés láprétek" terjedését. E vizsgálat szerint a „kékperjés láprétek" tartós megőrzése és kialakítása a hidrológiai rendszer helyreállítását igényli.

13 Az A2 autópálya nyomvonalprojektje e tekintetben az ún. „Vlijmens Ven" területen a vízügyi helyzet javítását írja elő, ami lehetővé tenné a „kékperjés láprétek" e területen történő elterjesztését. A Minister szerint ily módon ki lehetne alakítani a „kékperjés láprétek" meglévőnél jobb minőségű, nagyobb területét. Az ezen élőhelytípusra vonatkozó, a megőrzésre irányuló célkitűzéseket így új „kékperjés láprétek" kialakításával fenn lehetne tartani.

14 T. C. Briels és társai keresetet indítottak a két miniszteri rendelettel szemben a kérdést előterjesztő bíróság előtt. Úgy vélik, hogy a Minister az A2 autópálya kiszélesítése által az érintett Natura 2000 területre gyakorolt kedvezőtlen hatások miatt nem fogadhatta volna el az A2 autópálya nyomvonalprojektjét.

15 E tekintetben T. C. Briels és társai azt állítják, hogy új „kékperjés láprétek" e területen történő, az alapeljárásban szóban forgó miniszteri rendeletekben előírt kialakítását nem lehetett volna figyelembe venni annak meghatározása során, hogy sérült-e az említett terület épsége. Az alapeljárás felperesei szerint egy ehhez hasonló intézkedés nem minősülhet „kárenyhítő intézkedésnek", amely fogalom egyébként nem is szerepel az élőhelyirányelvben.

16 A Raad van State kijelenti, hogy a Minister álláspontjából következik, hogy amennyiben valamely projekt kedvezőtlen hatásokat gyakorol egy Natura 2000 területen belüli védett természetes élőhelytípus meglévő területére, akkor annak értékelése céljából, hogy e terület épsége sérült-e, figyelembe kell venni azt a körülményt, hogy ugyanezen a területen az említett természetes élőhelytípusnak a meglévő területével azonos nagyságú vagy nagyobb területét alakítják ki egy olyan területen, ahol az élőhelytípust nem érik majd az érintett projekt kedvezőtlen hatásai. Mindazonáltal ez a bíróság úgy véli, hogy sem az élőhelyirányelvből, sem a Bíróság ítélkezési gyakorlatából nem tűnnek ki az annak meghatározását lehetővé tevő kritériumok, hogy az érintett terület épsége sérül-e.

17 A Raad van State ilyen körülmények között úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és az alábbi kérdést terjeszti a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:

„1) Úgy kell-e értelmezni [az élőhelyirányelv] 6. cikkének (3) bekezdésében szereplő »nem fogja hátrányosan befolyásolni az érintett természeti terület épségét« [kifejezéseket], hogy abban az esetben, ha valamely projekt hatásokkal jár valamely védett élőhelytípus [Natura 2000] természeti területen elhelyezkedő meglévő területére, nem fogja hátrányosan befolyásolni az érintett természeti terület épségét, ha a projekt keretében az érintett természeti területen [e már meglévő] természetes élőhelytípus azonos nagyságú vagy nagyobb területét alakítják ki?

2) [Nemleges válasz esetén] az élőhelytípus új területének kialakítása az [élőhely]irányelv 6. cikkének (4) bekezdése értelmében vett »kiegyenlítő intézkedésnek« tekintendő-e […]?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

18 Együttesen vizsgálandó kérdéseivel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra kíván választ kapni, hogy az élőhelyirányelv 6. cikkének (3) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy a KJT kezeléséhez közvetlenül nem kapcsolódó vagy ahhoz nem nélkülözhetetlen, a KJT-n belüli természetes élőhelytípusra kedvezőtlen hatásokat gyakorló, valamint ezen a területen az ezen élőhelytípus azonos nagyságú vagy nagyobb területének kialakítása céljából intézkedéseket előirányzó terv vagy projekt veszélyezteti az említett terület épségét, továbbá – adott esetben – hogy az ehhez hasonló intézkedések minősülhetnek-e az e cikk (4) bekezdésének értelmében vett „kiegyenlítő intézkedéseknek”.

19 A Bíróság a Sweetman és társai ítéletben (C-258/11, EU:C:2013:220, 32. pont) megállapította, hogy az élőhelyirányelv 6. cikkének rendelkezéseit ezen irányelv megőrzési célkitűzéseire tekintettel egy összefüggő egységként kell értelmezni. E cikk (2) és (3) bekezdése ugyanis a természetes élőhelyeknek és a fajok élőhelyeinek azonos védelmi szintjét írja elő, míg a szóban forgó cikk (4) bekezdése csupán az említett (3) bekezdés második mondatától való eltérést engedő rendelkezésnek tekintendő.

20 A Bíróság pontosította, hogy amennyiben fennáll annak kockázata, hogy a természeti terület kezeléséhez közvetlenül nem kapcsolódó vagy ahhoz nem nélkülözhetetlen terv vagy projekt veszélyezteti a természeti terület megőrzésével kapcsolatos célkitűzéseket, akkor úgy kell tekinteni, hogy az jelentős hatást gyakorolhat az adott természeti területre. Ennek kockázatát az ilyen terv vagy projekt által érintett természeti terület egyedi környezeti jellemzőinek és feltételeinek figyelembevételével kell megítélni (Sweetman és társai ítélet, EU:C:2013:220, 30. pont).

21 A Bíróság ily módon megállapította, hogy az, hogy valamely terv vagy projekt az élőhelyirányelv 6. cikke (3) bekezdésének második mondata értelmében valamely természeti terület mint természetes élőhely épségét nem befolyásolja hátrányosan, azt feltételezi, hogy a kedvező védettségi állapot fennmarad, ami azt jelenti, hogy az érintett természeti területnek megmaradnak az olyan természetes élőhelytípus jelenlétéhez kötődő alapvető tulajdonságai, amelynek a megőrzéséhez fűződő cél indokolta e természeti terület KJT-ként való kijelölését ezen irányelv értelmében (Sweetman és társai ítélet, EU:C:2013:220, 39. pont).

22 Az alapeljárásban nem vitatott, hogy az érintett Natura 2000 területet különösen a „kékperjés láprétek” természetes élőhelytípusának jelenléte miatt jelölte ki a Bizottság KJT-ként, a Holland Királyság pedig különleges természetmegőrzési területként, amelynek megőrzési célkitűzése ezen élőhely területének bővítésében és minőségének javításában áll.

23 A Bírósághoz benyújtott iratokból emellett kitűnik, hogy az A2 autópálya nyomvonalprojektje súlyos káros hatásokat fog gyakorolni az e területen található élőhelytípusokra és védett fajokra, valamint különösen a „kékperjés láprétek” meglévő területére és védett természetes élőhelytípusának minőségére, a talaj – nitrogénlerakódás mennyiségének emelkedése okozta – kiszáradása és savasodása miatt.

24 Fennáll annak kockázata, hogy egy ilyen projekt veszélyezteti az érintett Natura 2000 terület alapvető tulajdonságainak fenntartását, következésképpen pedig – amint arra a főtanácsnok indítványának 41. pontjában rámutatott – az élőhelyirányelv 6. cikkének (3) bekezdése értelmében hátrányosan befolyásolhatja e terület épségét.

25 E tekintetben – és az Egyesült Királyság Kormánya által támogatott holland kormány álláspontjával ellentétben – az A2 autópálya nyomvonalprojektje által előirányzott védelmi intézkedések nem kérdőjelezhetik meg ezt az értékelést.

26 Először is emlékeztetni kell ugyanis arra, hogy amikor az illetékes nemzeti hatóságnak az adott terv vagy projekt jóváhagyását el kell utasítania, amennyiben az említett természeti terület épségére gyakorolt káros hatások elmaradását illetően bizonytalanság áll fenn, az élőhelyirányelv 6. cikke (3) bekezdésének második mondatában foglalt engedélyezési kritérium magában foglalja az elővigyázatosság elvét, és hatékony módon hozzájárul ahhoz, hogy elkerülhetők legyenek a kérdéses terv vagy projekt következtében fellépő, a védett természeti terület épségét veszélyeztető káros hatások. Az ennél kevésbé szigorú engedélyezési kritérium nem lenne képes ilyen hatékonyan biztosítani az említett rendelkezés természeti területek védelmével kapcsolatos célkitűzéseinek megvalósulását (Waddenvereniging és Vogelbeschermingsvereniging ítélet, C-127/02, EU:C:2004:482, 57. és 58. pont, valamint Sweetman és társai ítélet, EU:C:2013:220, 41. pont).

27 Az élőhelyirányelv 6. cikkének (3) bekezdése alapján végzett vizsgálat nem lehet hiányos, továbbá annak olyan teljes, pontos és végleges megállapításokat és következtetéseket kell tartalmaznia, amelyek minden ésszerű tudományos kételyt eloszlatnak az érintett védett természeti területen tervezett munkálatok hatásait illetően (lásd ebben az értelemben: Sweetman és társai ítélet, EU:C:2013:220, 44. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

28 Következésképpen az elővigyázatosság elvének az élőhelyirányelv 6. cikke (3) bekezdésének végrehajtásával összefüggésben történő alkalmazása azt követeli meg, hogy az illetékes nemzeti hatóság az érintett Natura 2000 terület megőrzési célkitűzéseire figyelemmel és a projektben szereplő, a területre gyakorolt esetleges közvetlen káros hatások elkerülését vagy csökkentését célzó védelmi intézkedések figyelembevételével azzal a céllal vizsgálja meg a projekt által az e területre gyakorolt hatásokat, hogy megbizonyosodjon arról, hogy a projekt nem befolyásolja hátrányosan az említett terület épségét.

29 Ezzel szemben a valamely projektben előírt, a projekt által a Natura 2000 területre gyakorolt kedvezőtlen hatások ellensúlyozását célzó védelmi intézkedéseket nem lehet figyelembe venni az említett projekt hatásainak a 6. cikk (3) bekezdésében előírt vizsgálata keretében.

30 Márpedig ez lenne a helyzet az alapeljárásban szóban forgó intézkedések esetében, amelyek – olyan helyzetben, amikor az illetékes nemzeti hatóság ténylegesen megállapította, hogy az A2 autópálya nyomvonalprojektje esetlegesen tartós és súlyos káros hatásokat gyakorolhat az érintett Natura 2000 terület védett élőhelytípusára – az ezen élőhelytípus azonos nagyságú vagy nagyobb új területének jövőbeli kialakítását irányozzák elő egy olyan területen, amelyet közvetlenül nem befolyásol hátrányosan ez a projekt.

31 Meg kell ugyanis állapítani, hogy ezek az intézkedések nem az ezen élőhelytípusra az A2 autópálya nyomvonalprojektje által közvetlenül gyakorolt súlyos káros hatások elkerülését, és nem is azok csökkentését célozzák, hanem e hatások ezt követő ellensúlyozására irányulnak. Ebben a kontextusban nem képesek biztosítani azt, hogy a projekt – az élőhelyirányelv 6. cikkének (3) bekezdése értelmében – nem befolyásolja hátrányosan az említett természeti terület épségét.

32 Ezenfelül meg kell állapítani, hogy főszabály szerint a valamely új élőhely – a védett természeti területen található ugyanezen élőhely területe elvesztésének és minősége csökkenésének akár nagyobb és jobb minőségű területtel történő ellensúlyozását célzó – jövőbeli kialakításának esetlegesen kedvező hatásait csak nehezen lehet bizonyossággal előre látni, és mindenesetre ezek csak néhány éven belül lesznek láthatóak, amint az az előzetes döntéshozatalra utaló határozat 87. pontjából kitűnik. Következésképpen az e rendelkezésben előírt eljárás keretében ezeket nem lehet figyelembe venni.

33 Másodszor, amint azt a Bizottság írásbeli észrevételeiben helytállóan jelzi, az élőhelyirányelv 6. cikkében előírt védelmi intézkedések hatékony érvényesülése annak megakadályozását célozza, hogy az illetékes nemzeti hatóság a valójában kiegyenlítő intézkedéseket képező ún. „kárenyhítő” intézkedések révén megkerülje az e cikkben megállapított különös eljárásokat azáltal, hogy az említett cikk (3) bekezdése alapján olyan projekteket engedélyez, amelyek hátrányosan befolyásolják az érintett természeti terület épségét.

34 Márpedig csak abban az esetben fordul elő, hogy a tagállam az élőhelyirányelv 6. cikkének (4) bekezdésével összefüggésben minden szükséges kiegyenlítő intézkedést megtesz a Natura 2000 általános egységességének megóvása érdekében, ha az említett irányelv 6. cikke (3) bekezdésének első mondata szerinti vizsgálat kedvezőtlen eredményei ellenére valamely nyomós közérdeken alapuló kényszerítő indokra figyelemmel – ideértve a társadalmi vagy gazdasági jellegű okokat – alternatív megoldás hiányában mégis végre kell hajtani egy tervet vagy projektet (lásd Bizottság kontra Olaszország ítélet, C-304/05, EU:C:2007:532, 81. pont; Solvay és társai ítélet, C-182/10, EU:C:2012:82, 72. pont, valamint Sweetman és társai ítélet, EU:C:2013:220, 34. pont).

35 E tekintetben az élőhelyirányelv 6. cikkének (4) bekezdése, mint az említett cikk (3) bekezdésének második mondatában felsorolt engedélyezési kritériumoktól eltérést engedő rendelkezés, csak azt követően alkalmazható, hogy a terv vagy a projekt hatásait az említett (3) bekezdés rendelkezéseinek megfelelően vizsgálták (Bizottság kontra Portugália ítélet, C-239/04, EU:C:2006:665, 35. pont, valamint Sweetman és társai ítélet, EU:C:2013:220, 35. pont).

36 Az említett hatások ismerete a kérdéses természeti területre vonatkozó megőrzési célkitűzések tekintetében ugyanis elengedhetetlen előfeltétele az említett 6. cikk (4) bekezdése alkalmazásának, mivel ezen elemek hiányában az említett eltérő rendelkezés semmilyen alkalmazási feltétele nem értékelhető. Az esetleges nyomós közérdeken alapuló kényszerítő indokok és a kevésbé káros alternatívák fennállásának a vizsgálata ugyanis a mérlegelt terv vagy projekt által a természeti terület tekintetében fennálló veszélyekhez viszonyított mérlegelést tesz szükségessé. Ezenfelül az esetleges kiegyenlítő intézkedések jellegének meghatározása érdekében az említett természeti terület tekintetében fennálló veszélyeket pontosan meg kell határozni (Bizottság kontra Spanyolország ítélet, C-404/09, EU:C:2011:768, 109. pont).

37 Ezzel összefüggésben az illetékes nemzeti hatóságok az élőhelyirányelv 6. cikkének (4) bekezdése alapján akkor adhatják meg az engedélyt, ha az ott megállapított feltételek teljesülnek (lásd ebben az értelemben: Sweetman és társai ítélet, EU:C:2013:220, 47. pont).

38 E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy e rendelkezés alkalmazásával összefüggésben nem érinti az előirányzott intézkedéseknek az említett rendelkezés szerinti, esetlegesen „kiegyenlítő” intézkedésekké minősítését az, hogy az intézkedéseket az érintett Natura 2000 területen hajtják végre. A főtanácsnok által indítványának 46. pontjában jelzett okok miatt ugyanis az élőhelyirányelv 6. cikkének (4) bekezdése a Natura 2000 hálózat általános egységességének megóvására alkalmas bármely kiegyenlítő intézkedésre vonatkozik, függetlenül attól, hogy azt az érintett területen vagy pedig e hálózat valamely más területén hajtják-e végre.

39 A fenti megfontolásokból tehát az következik, hogy az élőhelyirányelv 6. cikkének (3) bekezdését akként kell értelmezni, hogy a KJT kezeléséhez közvetlenül nem kapcsolódó vagy ahhoz nem nélkülözhetetlen, a KJT-n belüli természetes élőhelytípusra kedvezőtlen hatásokat gyakorló, valamint ezen a területen az ezen élőhelytípus azonos nagyságú vagy nagyobb területének kialakítása céljából intézkedéseket előirányzó terv vagy projekt veszélyezteti az említett természeti terület épségét. Adott esetben az ehhez hasonló intézkedések csak akkor minősülhetnek az e cikk (4) bekezdésének értelmében vett „kiegyenlítő intézkedéseknek”, ha teljesülnek az ott megállapított feltételek.

A költségekről

40 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

A természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv 6. cikkének (3) bekezdését akként kell értelmezni, hogy a közösségi jelentőségű természeti terület kezeléséhez közvetlenül nem kapcsolódó vagy ahhoz nem nélkülözhetetlen, a közösségi jelentőségű természeti területen belüli természetes élőhelytípusra kedvezőtlen hatásokat gyakorló, valamint ezen a területen az ezen élőhelytípus azonos nagyságú vagy nagyobb területének kialakítása céljából intézkedéseket előirányzó terv vagy projekt veszélyezteti az említett természeti terület épségét. Adott esetben az ehhez hasonló intézkedések csak akkor minősülhetnek az e cikk (4) bekezdésének értelmében vett „kiegyenlítő intézkedéseknek”, ha teljesülnek az ott megállapított feltételek.

Aláírások